

WISBORG - VOLDSTEDET og BORGEN.

Når man i dag besøger Vesborg Fyr, er man især opmærksom på den storslåede udsigt oppe fra fyrtårnet eller fra bakkedraget, som det ligger på. I sigtbart vejr kan man herfra se Sjælland, Fyns Hoved, dele af Nordfyn, Æbelø, Endelave og Jyllands lange kystlinie. Måske lægger man slet ikke mærke til, at de dybe grave, der på to sider omgiver fyret, tydeligvis er menneskeværk og røber, at fyret og de øvrige bygninger ligger på et gammelt voldsted fra en tid, hvor der ikke var tænkt på et organiseret Fyr- og Vagervæsen i Danmark.

Voldstedet ligger på Samsø's sydvestligste hjørne - et strategisk vigtigt punkt med godt udsyn over indsejlingen til Lillebælt og Storebælt og store dele af det sydlige Kattegat. Det ligger på en morænebakke, der mod syd rejser sig stejlt op af havet og mod landsiden tydeligt afgrænses af lavtliggende områder.

Navnet, der i sin tidligst kendte skriftlige form er Wesborgh, kommer sandsynligvis af det oldnordiske Veisa eller af dialektordet Vese, der betyder et sumpet sted. Områderne øst, nord og vest for borgbanken er meget lave og har på tidspunktet for borgens anlæggelse været sumpede og fugtige.

Voldstedets oprindelige udseende er nu noget sløret, dels på grund af kystens nedbrydning, dels på grund af opførelsen af fyrtårnet (1857) med tilhørende bygninger. Anlægget har bestået af 2 rektangulære plateauer, adskilt af en øst-vest-gående voldgrav, omgivet af et dobbelt hesteskoformet anlæg af volde og grave.

Selve hovedborgen har ligget på det sydlige plateau, hvoraf størstedelen nu er nedbrudt af havet. En sidste rest af murværket, bestående af kampe- og munkesten, 7 m langt, 4 m højt og 2,7 m bredt styrtede i havet under en storm julenat 1875.

Tidspunktet for borgens anlæggelse kendes ikke, ej heller hvornår den er nedbrudt. Den vigtigste skriftlige kilde om Vesborg er et dokument fra 1370. Det omhandler et forlig mellem Hansestæderne og Danmarks Rigsraad.

Heri nævnes en ridder, Henrik van er Osten som hovedsmand på borgen Weseborgh paa Samsoe. Thurah omtaler i sin "Beskrivelse af Øen Samsoe" fra 1758 et dokument, som på hans tid fandtes i Kolby Præstegaard, af hvilket det fremgår, at Syllemarksgaard (senere Brattingsborg) har været ladegård under Wesborg Slot. "Kun Skade, at han ikke har opbevaret os dette Dokument" skriver Fredrik Poulsen.

Kilder:

Laurids Thurah: "Samsøs Beskrivelse 1758"
Fredrik Poulsen: "Efterretninger om Samsø 1902"
Lis Nymark: "hikuin 14- 1988"